

EZ ÉV NYARÁN a Kossuth Lajos-utca képe megváltozott: a Székesfőváros Útépítési Ügyosztálya eltávolította a fákat, megszűkítette a gyalogjárókat és így lényegesen megbővítette a kocsiforgalom úttestét, amire azért volt szükség, mert az utolsó években a járműforgalom itt rendkívül megnövekedett. A közvélemény egy része, egyebek között a sajtóban is megjelent nyilatkozatok szerint is, nem értett egyet ezzel az intézkedéssel és zokon vette, hogy a fák kivágásával a főváros megváltoztatta a Kossuth Lajos-utca megszokott, kissé romantikus képét. Ez az eset indított arra, hogy a Magyar Szemle olvasóközönsége elé tárjam azokat a főbb szempontokat, amelyek városokban — főként nagyvárosokban — a növényzet szerepét megszabják és megvilágítsam azt a kapcsolatot, mely a növényzet és az épületek között fennáll.

Hogy a növényzetnek a mi klímánk alatt a magyar városok képeiben fontos szerepe van, az minden vitán felül áll. Egyrészt a magyar éghajlat alkalmas arra, hogy városainkban nagyobb mértékben műveljék a növényzetet és evel a városképet szépítsék, másrészt a túlmeleg magyar nyárbán a lombos árnyékképző, nedvességtartó, sőt szükség esetén az út porát felfogó tulajdonságainál fogva egyenesen szükséges és egészséges. Végül a városok lakói, akiknek nagyrésze vidékről szívdott fel, szeretik a növényzetet. Ezért a magyar városok képeiben már régóta nagy szerepet játszik a fásítás, szemben oly országokkal, ahol a városok belsejében fára kevesebb szükség volt, fekvésükkel összefüggő éghajlatuk, valamint hagyományos beépítési rendszerük következtében. Ilyenek pl. a magasabb fekvésű alpesi városok; ezeket sűrű erdőségekkel benőtt hegyek övezik s így friss, párás levegőjük növényesítés nélkül is biztosítva van. Ilyenek az olasz városok is, amelyek egy része szintén jó levegőjű hegyeken, sokszor hegyek tetején fekszik, mint védelmi okokból a középkorban keletkezett városok majdnem mindegyike, avagy tenger partján, ahol szintén erős és állandó légjárás tisztítja a fátlan és kövezett utcák és terek levegőjét.

Teljesen más ezekhez képest Magyarország, de főként a Magyar Alföld helyzete, ahol se hegyek, se tengerek nincsenek, sőt a folyóvíz is kevés; környező erdőségekről alig lehet beszélni és a városok jó levegőjüket egyedül bőséges fásítással és kertesítéssel tudják biztosítani. Innen van, hogy az alföldi városok utcáit mindkét oldalon úgyszólván teljesen eltakarják a magaslombú fák, amelyekről a házak alig lehet látni; az utca itt nem is olyan, mint egy kétoldalt zárt homlokzati síkkal határolt útvonal, hanem mint egy sűrű fasor, amely alól itt-ott kibujnak a házak homlokzatai. Így Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Békéscsaba, Gyula stb. utcai kevésbé városias benyomásúak, mint a felvidéki vagy nyugatmagyarországi városok. Ezek a fák árnyékban tartják a lakásokat a sokszor tropikus hőségű nyári hetek alatt és védik az utcai szobákat az út porától, bár ez utóbbi rendeltetésük ma már, hál' Istennek, alárendelt jelentőségű lett, mert az útburkolatok fokozatos kiépítése folytán a vidéki városokban is a hagyományos porfellegek ma már többnyire csak az idős emberek emlékezetében élnek.

Amidőn tehát elismerjük, hogy a városok fásítása helyes, sőt úgy esztétikai, mint gyakorlati és egészségügyi okokból a magyar városképben nélkülözhetetlennek véljük, mégis szükségesnek tartjuk, hogy a városok fásításában, illetőleg növényekkel való ellátásában bizonyos gyakorlati és esztétikai rend teremtsék, mert amennyire helyénvaló és szükséges a városoknak növényzettel való kialakítása, annyira helytelen az esztétikai és gyakorlati megfontolások nélkül történő rendszertelen és minden áron való növényesítés, mert ha rossz helyen alkalmazzák és helytelenül hajtják végre, felesleges, zavaró lehet és a városképet elrontja.

Abból ugyanis, hogy a fa és növény önmagában véve szép, még nem következik, hogy bárhova, bárminő környezetben és akárhogy szabad fát ültetni.